

ПОЛІТИЧНА ОРІЄНТАЦІЯ РЕЛІГІЙНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ: СПРОБА КЛАСИФІКАЦІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Досліджено і класифіковано політичні позиції релігійних громад України за трьома критеріями: пацифізмом, аполітичністю та космополітизмом. Визначено причини їх політичних орієнтацій.

Ключові слова: релігія, релігійна громада, конфесія, політична орієнтація.

Abstract

Investigated and classified different Ukrainian church's political positions according to the 3 terms: pacifism, apoliticality, and cosmopolitanism. Defined the reasons for their orientations.

Keywords: religion, religious community, church, faith.

Вступ

Релігія відіграє помітну роль у житті будь-якого суспільства та держави. Взаємовідносини між релігією та політикою доволі складні й за певних історичних умов виявляються по-різному. Релігія як одна із форм суспільної свідомості по-своєму пояснює світ, регулює стосунки між людьми. На наш погляд, взаємовплив політики та релігії здійснюється на таких рівнях: духовних явищ, організацій, окремих людей. Стан релігійного життя в сучасній Україні тотожний загальнополітичному, хоча церква вже давно відокремлена від держави, а відносини між ними регулюються законодавчо.

На державному рівні проблеми релігійного життя регулюються ст. 35 Конституції України. Поряд із вищими державними структурами цими питаннями займаються Державний комітет України у справах релігій та відділи у справах релігій обласних державних адміністрацій.

Україна є багатоконфесійною державою. У ній офіційно діють понад 24,3 тис. релігійних громад 105 конфесій, напрямів і сект. Не дивлячись на те, що церква відокремлена від держави, вона має такі основні напрямки суспільно-політичної діяльності: формування впливу на ставлення парафіян до суспільства, пропаганда соціально-політичних аспектів релігійних теорій, участь у масових акціях, захист суспільно-політичного ладу, функціонування церкви як елементу політичної системи.

Наприклад, у ст. 2 Закону України про альтернативну (невійськову) службу передбачено невійськовий спосіб виконання обов'язку перед державою. Цим законом виражається повага до громадян, «ввічання яких не допускає користування зброєю» [1]. У зв'язку з цим виникає питання: що спонукає релігійні громади до такого рішення та що «притупляє» патріотизм цих громадян?

Метою роботи є дослідження політичних орієнтацій релігійних громад України, причини їх виникнення та виявлення критеріїв для класифікації.

Результати дослідження

Розглядаючи політичні орієнтації релігійних громад, візьмемо за основи для класифікації такі ознаки.

Пацифізм – один з напрямків антивоєнного руху, представники якого виступають проти будь-яких воєн [2].

Аполітичність – байдуже ставлення до політики, небажання брати участь у політичному житті.

Космополітизм – система поглядів, що надає пріоритетне значення загальнолюдським цінностям [3].

Згідно з даними 2007 р. від Харківської правової групи «більшість юнаків, які проходять альтернативну (невійськову) службу, належать до Християн віри євангельської та до них прирівняних зареєстрованими статутами (38,6%), Свідків Єгови (24,2%), Євангельських християн-баптистів (21,0%) [4]. Саме тому з них і розпочато дослідження.

Християни віри Євангельської (в народі відомі, як п'ятидесятники). На їх офіційному сайті є стат-

ті, які розкривають політичну орієнтацію цієї конфесії. Наприклад, у підсумках 2014 року можна побачити стрічки, які унеможливають застосування, до цього віросповідання вищевказаного закону, а саме: «Відкинувши аполітичність, перейшовши в табір патріотів. ... тепер для екіпірування були потрібні ... бронезилет і автомат. Ось так плавно і безболісно одне перейшло в інше...» [5]. Із цих слів, та інших публікацій очевидно, що всі три критерії для класифікації не відповідають п'ятидесятникам. Об'єктивно причину патріотичності визначити складно, але вірогідно, що автори статей офіційного сайту є піддатливими до політичної пропаганди, яка вибілює одну сторону і очорнює іншу (в тій же статті одна зі сторін номінується як абсолютне зло).

Свідки Єгови (СЄ). На офіційному сайті знаходиться цілий перелік вчень цієї церкви, серед них є стаття про політичний нейтралітет, яка містить достатньо інформації для існуючої класифікації. Вона починається з таких слів: «Свідки Єгови залишаються політично нейтральними, бо дотримуються своїх релігійних переконань, які ґрунтуються на Біблії. Ми не просуваємо нічиїх інтересів, не голосуємо за політичні партії чи кандидатів, не балотуємося на урядові посади і не беремо участі в антиурядових заходах. Для цього ми знайшли вагомні підстави в Біблії...» [6]. Так, СЄ можна класифікувати, як аполітичних християн, термін пацифізм не застосовний (оскільки включає засудження), як і космополітизм (адже з інших статей видно, що найвищий пріоритет – Царство Бога, а не людство в цілому). Причину такої позиції пояснено Біблією (а саме в стрічках «[християни] не належать до світу»), посилання на яку є чи не в кожній статті сайту.

Євангельські християни баптисти. На сайті Всеукраїнського союзу церков християн баптистів можна знайти перелік віровчень, в одному з розділів якого, хоча і наводяться цитати з Біблії, що «Церква Христа не від цього світу», можна знайти стрічки: «Християни як громадяни можуть бути членами уряду, виборних органів та громадських організацій... [ця участь] є власною ініціативою особистості» [7]. Тобто можна зробити висновок, що церква Баптистів не займатиме конкретної політичної сторони, але прихожани можуть брати участь у політичних рухах. Отже, цю конфесію назвати аполітичною не доречно, а пацифістичною – можливо (через молитви за мир), космополітичних ідей не виявлено. Можливою причиною може бути ліберальність, чи поблажливість для прихожан, які ростуть в умовах патріотичного виховання в Україні.

Висновки

Досліджено і класифіковано три релігійні громади України, які відомі тим, що найчастіше користуються правом альтернативної невійськової служби. Класифікація за політичною орієнтацією здійснено за трьома критеріями: аполітичністю, пацифізмом та космополітизмом. Можна припустити, що причини двох із трьох таких позицій пов'язані із системою патріотичного виховання і наявною суспільно-політичною ситуацією в Україні

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України про альтернативну (невійськову) службу від 09.12.2012. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1975-12>
2. Енциклопедичний політологічний словник. – К. : Генеза, 1997. – С. 251.
3. Стріха М. В. Енциклопедія сучасної України / М. В. Стріха. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=3862.
4. Інформаційний портал Харківської правозахисної групи. 14 травня 2008. – Режим доступу: <http://khpg.org/index.php?do=print&id=1210843204>
5. Манжул В. Протестантизм в Україні 2014 року. Події, тенденції, виклики, перспективи» [Українська Церква християн віри Євангельської] / В. Манжул. – Режим доступу: <http://chve.org.ua/2014-pidsumky/>
6. Чому Свідки Єгови дотримуються політичного нейтралітету? – Режим доступу: <https://www.jw.org/en/jehovahs-witnesses/faq/political-neutrality/>
7. Віровчення [Всеукраїнський союз церков євангельських християн-баптистів]. – Режим доступу: <http://www.baptyst.com/virovchennya/>

Перегончук Сергій Дмитрович — студент групи ІКН-156, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: inperegion@gmail.com

Науковий керівник: **Денисюк Світлана Георгіївна** – доктор політичних наук, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Serhii Perehonchuk D. — Department of Information Technology and Computer Engereering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, E-mail: inperegion@gmail.com

Supervisor: **Denisyuk Svitlana G.** – Doctor of Political Science, Professor of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com.